

Høgskolen Betanien etter 60 år i 1983 og etter 90 år i 2013

Del 1: Forfatter Åse Soltvedt, rektor 1970 – 1993

Del 2: Steinar Jacobsen, spesialrådgiver, rektor 1990 - 2012

Innhold

Forord	1
Innledning	2
DEL 1: HISTORIE VED SKOLENS 60 ÅRS JUBILEUM I 1983	3
DEL 2: HØGSKOLEN HISTORIE VED 90-ÅRSJUBILEET I 2013	8
Andre studier ved høgskolen.....	8
Tverrfaglig videreutdanning i aldring og eldreomsorg	9
Videreutdanning i kreftsykepleie.	9
Nurseway.....	9
Nasjonal Paramedicutdanning	9
Historie	10
Det første store skille i høyere utdanning.....	10
Kravet om kompetanse	10
Dataalderen.....	11
Nybygg og rehabilitering	12
Opptak av studenter.....	13
Diakoni.....	14
Utvikling innen U & H - sektoren av betydning for Høgskolen Betanien	15
NOU 1988: 28 Med viten og vilje	15
St.meld. nr 40 (1990-91) Fra visjon til virke	15
Åse-utvalget.....	16
SUFAL – Sykepleierutdanningens faglige lederforum	17
Studentvelferdsordningen (SVO) og SIB.....	17
Praksis – feltet	17
Kvalitetsreformen.....	19
Opprettelsen av NOKUT	20
Internasjonalisering/studentutveksling	20
Nettverk for private høyskoler NPH	21
Arbeidet fram mot ny felles lov om Universitet og høyskoler	22
Felles finansieringssystem.....	22
Avslutning.....	23

Forord

Høgskolen Betanien har som formål å utdanne sykepleiere og annet helsepersonell til diakonal tjeneste og sammen med de øvrige institusjonene tilhørende Stiftelsen Betanien Bergen som visjon å være «i tjeneste for mennesker».

Den 1. oktober 2013 er det hele 90 år siden Hospitalet Betanien startet med sykepleierutdanning som Søsterhjemmet Betanien Sykepleierskole ved Hospitalet Betanien i Kalfaret.

Høgskolen Betanien skal markere dette på ulike måter:

- ✓ Betaniendag / diakonidag den 1. oktober for alle høgskolens studenter og ansatte hvor vi setter fokus på hvordan sykepleierstudiet ved Betanien har påvirket forskjellige Betaniensykepleiere videre i deres yrkeskarriere. Selvfølgelig hører det bursdagskake med til bursdagsfeiring.
- ✓ Historisk utstilling.
- ✓ Jubileumsmiddag for høgskolens styre, ansatte og samarbeidspartnere innen Stiftelsen Betanien.

I dette jubileumsskrivet presenteres høgskolens historie av tidligere rektorer Åse Soltvedt (rektor i tiden 1970 – 1993) og Steinar Jacobsen (rektor i tiden 1990 – 2012) (overlapp pga sykdom). Åse Soltvedt er forfatter av del 1 som ble skrevet til høgskolens 60 års jubileum i 1983. Steinar Jacobsen er forfatter av del 2 som omhandler tiden etter 1983 og frem til i dag. Det er en rivende utvikling av høgskolen som blir beskrevet og en fortelling om hvordan man samtidig som man skal ivareta høgskolens egenart skal være en del av universitets- og høyskolesektoren i Norge. I det forventes å være på samme nivå som øvrige høyskoler hva gjelder utdanningskvalitet, forskning og utvikling, og formidling.

Vi ser med undring og interesse tilbake på alt som har skjedd disse 90 årene, og vi ser med spenning og begeistring framover på hva fremtiden vil bringe for høgskolen.

God lesning!

Rektor Anneline Røssland

1. august 2013

Innledning

Høgskolen Betanien har hatt ulike navn gjennom disse 90 årene. Søsterhjemmet Betanien Sykepleierskole er det navnet som har stått lengst (fra 1923). På midten av 1960-tallet begynte man å bruke navnet Betanien Sykepleierskole og det var navnet fram til begynnelsen av 1980-tallet da navnet ble endret til Betanien sykepleierhøgskole i forbindelse med at sykepleierutdanningen ble en del av høyskolesystemet. Ved opprettelsen av Tverrfaglig videreutdanning i aldring og eldreomsorg ble navnet endret til Betanien diakonale høgskole (2001), siden det ikke bare var sykepleiestudenter ved høgskolen men også studenter fra andre helsefagutdanninger. Fra 1. august 2013 blir høgskolen omdannet til et aksjeselskap og i den forbindelse var det ønskelig å endre navn til Høgskolen Betanien A/S.

Høgskolen Betanien har 90-årsjubileum 1. oktober 2013. Dette er en begivenhet som setter sine spor i en forholdsvis lang «Betanien»-historie, for høgskolens historie må også sees i sammenheng med Stiftelsen Betanien, Bergen sin historie. Det er også en del av Metodistkirkens historie. Høgskolen Betanien har alltid hatt sin tilknytning og vært en del av Metodistkirken i Norge. Etter at Betanien sykepleierhøgskole i Oslo ble fusjonert med Lovisenberg diakonale høgskole i 1994, er Høgskolen Betanien den eneste helsefaghøgskolen med direkte tilknytning til Metodistkirken,

Høgskolen Betanien har alltid vært, og er fortsatt en del av Stiftelsen Betanien, Bergen sin virksomhet. Stiftelsen Betanien er eier av Høgskolen Betanien. Det er et nært og godt forhold mellom stiftelsen og høgskolen.

Ved spesialrådgiver / tidligere rektor Steinar Jacobsen
1. august 2013

DEL 1: HISTORIE VED SKOLENS 60 ÅRS JUBILEUM i 1983

Ved rektor Åse Soltvedt, 1983.

Skolens historie er en del av Søsterhjemmet Betaniens historie og kan ikke sees isolert. 60 år i dag, regnes ikke for noen høy alder. Men det er interessant å merke seg at forhistorien til starten i 1923, ligger før århundreskiftet.

Kathinka Guldborg fikk sin utdanning i Tyskland hos pastor Theodor Flidner i Kaiservert. Vel 20 år senere fikk Betaniens initiativtaker, den danske prestedatter Marie Bagger, sin utdanning i Hamburg. Hun så et enormt behov for kristne sykepleiere og hun brente etter å få gjort noe med det hun så. Med sitt inntrengende brev i 1894, klarte hun å påvirke en hel årskonferanse. I 1897 besluttet Metodistkirken å starte Søsterhjemmet Betanien i Kristiania. 7 år senere dro diakonissene Carrie Kinge og Thora Simonsen til byen mellom de 7 fjell for å starte Søsterhjemmet Betanien i Bergen. 300 kroner i lommen var alt de hadde som startkapital, og dette var lånte penger.

Det første kullet 1923-24

Da så Søsterhjemmet Betanien i Bergen i 1923 besluttet å starte en 3-årig sykepleierutdanning, hadde Betanien utdannet sykepleiere i flere år (først i Oslo). Allerede i 1908 – det vil si for 75 år siden, gjorde Søsterhjemmet Betanien en avtale med Bergen kommunale sykehus, om å ha 6 elever pr. år. I 1911 ble det inngått avtale med Haukeland Sykehus om 4 elever pr. år.

Jeg syntes det er meget interessant at Søsterhjemmet Betanien begynte sin virksomhet i Bergen i hjemmesykepleien, eller i privat pleie – som det het den gangen.

Sykepleiere som ble utdannet ved Betanien gikk inn i tjenesteforhold både i hjemmesykepleie, menighetspleie og ved forskjellige institusjoner. Blant annet gjorde Søsterhjemmet avtale med Luster Sanatorium i Sogn, med Pleiestiftelsen for Spedalske i Bergen og med Kvinneklinikken da denne ble åpnet i 1926. En må sperre øynene opp når en i et jubileumsskrift leser at Betanien i Bergen, i løpet

av de første 10 år, har hele tiden har tilhørt Fremskrittspartiet. Ja det var før det politiske Fremskrittspartiet var organisert.

Da skolen startet opp i 1923, var det under ledelse av forstanderinnen Thora Simonsen og overlege L. Severin Pettersen.

Skolen startet med en 3 mnd. forskole. Av fagkrets og undervisning kan nevnes:

- Sykepleieetikk v/forstanderinnen
- Praktisk sykepleie v/ oversøster
- Norsk litteratur historie og regning v/folkeskolelærer Magda Lorentzen
- Anatomi/fysiologi – indremedisin, kirurgi og hygiene v/overlegen
- Bibeltid 1 gang pr. uke – som regel.
- Husstell, matlaging og praksis i vaskeriet og på systuen, hørte med til den praktiske opplæringen.

Ja, slik begynte det i 1923.

Om den kristne kjærligheten har vært og er grunnleggende, har en hele tiden måttet følge opp både i teori og praksis. Og fagkretsen har endret seg og økt opp gjennom årene.

Undervisningen ble etter hvert organisert med 2. og 3. års lesekurs i tillegg til forskolen.

Det første kullet besto av 8 elever, og 3 av disse lever i dag og bor ved Betanien Kalfaret.

Elevtallet øket noe under krigen I følge årsberetning var det fra 10 – 14 som ble tatt opp på kullet. I 1960-årene begynte en mer merkbar økning.

Undervisning på 1950-tallet

NY SKOLEPLAN I 1962

I 1963 ble en ny skoleplan satt ut i livet ved samtlige av landets godkjente sykepleierskoler.

Minimumskravet til teoretisk undervisning ble øket fra 600 til 1370 timer fordelt på 5 lesekurs. Lese kurs ble lagt opp som forberedelse til praksisperioder i de forskjellige avdelinger. (henholdsvis alm.avd., avd. for mor og barn og offentlig helsearbeid.)

Endringene i forhold til klinisk praksis, var virkelig store. Timetallet i praksis ble nemlig redusert fra 45 til 30 timer pr. uke. 6 timer pr. dag i 5 av ukens dager. Samtidig ble det innlagt 1 studiedag eller 1 skoledag pr. uke i alle praksisperiodene, gjennom hele utdanningen.

STUDIESOSIALE FORHOLD

Hittil hadde elevene ved sykepleierskolen, hatt gratis hus og kost. Elevene ved Betanien bodde på søsterhjemmet i Forskjønnelsen i hus som Betanien etter hvert leiet eller kjøpte i naboskapet. Hvem husker ikke Blåsalen og de andre rommene på Søsterhjemmets loft, hvor vi sto i kø foran en spring, for å fylle våre respektive vaskefat til vårt morgentoalett. Men Søsterhjemmet var samlingsstedet. Her inntok elevene alle sine måltider, også når de hadde praksis nede på Hospitalet. Her hadde vi morgenandakt kl halv sju, før vi gikk ned på Hospitalet. Og her var samlingsstedet for bibeltimer og blåklukke-kvelder sammen med søstrene.

Det er jo enkelte kuriositeter en kan trekke fram. På Søsterhjemmet spiste en ved langbord. Forstander og lærer eller skolestyrer satt øverst ved hvert bord. Langbordene ble etter hvert et meget viktig diskusjonstema. Disse måtte bort og til slutt ble de fjernet og småbord kom i stedet. Men det vi senere opplevde og opplever her i Fyllingsdalen er at det er populært med langbord.

SKOLENS ADMINISTRASJON

Opp gjennom årene hadde skole og sykehus hatt felles administrasjon med Forstanderinnen som leder, både for sykepleieservice og skole. Dette måtte endres da sykepleieloven av 1960 trådte i kraft. I følge denne loven skal skolen bl.a. ha daglig leder. Til å begynne med, var tittelen skolestyrer. Fra 1968 ble denne tittel endret til rektor. Da Borghild Sagedahl trådet av som forstanderinne ved institusjonen i 1961, ble det Klara Lunde som overtok ledelsen av skolen og ble tilsatt som skolestyrer. Hun hadde stillingen til 1970.

PRAKSISSTEDER

Skolens elever har opp gjennom alle år tjenestegjort ved institusjonens eget Hospital på Kalfaret. Men elevene har også tjenestegjort ved en rekke andre institusjoner for å få nødvendig og aktuell praksis.

Luster Sanatorium ble nyttet fram til nedleggelsen i 1959 og Kvinneklinikken til vi fikk vår egen fødeavdeling. Valen sjukehus ble tatt i bruk i 1948 og ble i 1979 avløst av Sandviken Sykehus. Barneklirikken ble praksisfelt i 1958.

I forbindelse med Vilkår av 1962, ble Bergen Kommunale Sykehjem geriatrisk praksisfelt og avløst av Røde Kors Sykehjem, da dette sto ferdig i 1969.

Helsesøsterdistrikt i Hordaland kom også inn i bildet i tilknytning til Vilkårene av 1962.

Vi begynte med praksis i menighetspleien i 1971. Til å begynne med 14 dager. Senere ble det utvidet til 4 uker.

MIDLERTIDIGE VILKÅR.

I 1975 fikk vi igjen nye Vilkår for utdanningen, de såkalte Midlertidige vilkår. Det viktigste ved Midlertidige vilkår, var endring på de studie–sosiale forhold for skolene. Dette innebar at elevene ikke lengre skulle ha fri kost og losji. Elevene skulle stilles likt med annen studerende ungdom med hensyn til skoleårets lengde og ferier, og vi begynte med semesterordning. Ved denne endringen kunne bl.a. sykepleierelever søke lån i Statens Lånekasse og ha muligheten til borteboerstipend. Pliktåret ble opphevet fra januar 1975. Vi ventet for øvrig å få en overgangsperiode med en del problemer ved at de nye studentene måtte betale og sitte side om side i spisestuen med elever som fikk maten gratis. Men dette var bekymringer vi kunne spart oss for. Alle fikk gratis formiddags-kakao eller kaffe og var fornøyd og overgangen gikk knirkefritt.

Midlertidige vilkår innebar for øvrig praksis i hjemmesykepleien og en mer vektlegging på sosial medisin. Vi var som nevnt allerede kommet godt i gang med praksis i hjemmesykepleien, og har holdt på at studentene får være sammen med en menighetssykepleier i den grad dette er mulig. I dag har vi 8 uker praksis i hjemmesykepleien pluss fordypning for evnt. noen studenter. Midlertidige vilkår innebar muligheter for prøveordninger. Vi søkte om en prøveordning, som vi fikk godkjent. Vi fikk praksis i medisinsk avdeling, før praksis i geriatri og psykiatri. Praksis i føde-, barselavdeling, barneavdeling og offentlig helsearbeid, ble lagt til 5. semester, slik at vi kunne få et fordypnings-semester på slutten av utdanningen. For å gjennomføre dette, med overlappinger i avd., måtte vi innom Fylkessjukehuset på Stord og Fylkessjukehuset på Voss. I dag er vi spesielt glad for denne omstruktureringen som ble gjort. Det har kommet oss til gode nå i arbeidet med gjennomføringen av de nye forskriftene.

LOKALITETER

Like til 1975 har skolens administrasjon med klasserom og kontor vært på Kalfaret. Til å begynne med var både klasserom og kontor i kjelleren på Søsterhjemmet, ja like fram til 1960. Men forbedringen ble gjort både med hensyn til klasserom, kontor og boforhold. Lokalitetene tilfredsstilte etter hvert ikke dagens eller rettere sagt morgendagens behov og krav. I begynnelsen av 1970-årene begynte arbeidet med å få samlet de spredte lokaliteter under samme tak. Da vi jubilerte i 1973, forelå det vedtak i sjukehusnemnda i Fylket:

«Nemnda er samd i at det er naudsynt for hospitalet å byggja en ny skule, og helsar med glede at elevtallet vil bli utvida. På denne bakgrunn vil sjukehusnemnda rå til at en ny sjukepleierskole for Hospitalet Betanien vert realisert snarest mogeleg.»

I dag kan vi markere 60-årsjubileum i denne nye skolen. Planene sto den gang mellom en ombygging av Søsterhjemmet eller bygge nytt her i Fyllingsdalen. Og fylket både ønsket å se planen planene for en evnt. skole her i Fyllingsdalen og godkjente også planene da de forelå.

ØKING AV KAPASITETEN

Vilkårene av 1962 innebar at vi måtte ta opp elever regelmessig 2 ganger i året og da vi startet opp høsten 1963 fikk skolen godkjent en opptakskapasitet på 32 elever pr. år. Selv om det var trangt om

plassen på Kalfaret, øket vi til 20 pr. kull i 1974 og i dag har vi en opptakskapasitet på 48/50 fordelt på 2 opptak i året. Studenttallet pr. i dag er 137.

Ser vi på opptatte elever totalt ved skolen i disse 60 år er tallet 1185 regnet fra 1923. I løpet av de 10 siste årene har vi tatt opp 403 elever, d.v.s. 34 % av alle opptatte.

I 1974 begynte den første mannlige elev ved skolen. Av disse 403 elevene er 47 menn – 11,7 % av denne gruppen.

Ser vi på utdannede sykepleiere, er tallet 315 for de siste 10 årene og derav 23 menn. Dette vil igjen si 35 % av samtlige utdannede og 7,3 % menn. Dette kan kanskje kaste litt lys over den ekspansjon som har foregått.

Men ekspansjonen har ikke foregått uten ekstra byrder og arbeid for medarbeiderne i skolen. Lærermangel har vært et problem på landsbasis og også i Hordaland Fylke. Vår skole var imidlertid med på å gjennomføre Lærerutdanning i 1976/77 her i Bergen – og da denne ble gjentatt i 1978/79 her ved Betanien Sykepleierhøgskole.

STIFTELSEN BETANIEN HYBELBYGG

Studiehjemmet med paviljongsystem som vi bygget i tilknytning til skolen har hatt en kapasitet på 96 hybler. Da studiehjemmet ble tatt i bruk i 1975, måtte vi skaffe hybler til samtlige studenter. Men etter hvert som vi fikk inn studenter etter Midlertidige vilkår, var vi spendt på hvordan belegget ville bli. Tendensen har vært at mange ønsker hybel til å begynne med, og så etter hvert flytter en del ut. For å nytte ut kapasiteten har vi fått inn andre studenter. Vanligvis er studiehjemmet belagt med 1/3 av våre studenter. Det har ikke vært problemer med å få leiet ut hyblene, men til tider kan det bli mer ekstra arbeid. Vi har sett dette positivt med en blanding av våre og andre studenter ved studiehjemmet.

Fra 1. januar 1981 ble den sentrale administrasjonen for sykepleierskolene overført fra Sosialdepartementet til kirke- og undervisningsdepartement og der etter til Kultur- og vitenskapsdepartement, da dette ble delt. Ved dette ble skolene trukket inn i høyskolesystemet og plassert på høyskolenivå med de utfordringer, krav og muligheter dette innebærer.

DE NYE FORSKRIFTENE

Det ble utarbeidet nye forskrifter i tilknytning til denne overføringen. Samtlige skoler måtte ut i fra forskriftene utarbeide sin skoleplan og få denne godkjent av Fagråd. Vår godkjente plan tok vi i bruk januar 1982 og igjen har vi kull som følger gammel og ny plan. Det vil si at vi bruker en del arbeid for å få til overgangsordninger for de som følger Midlertidige vilkår.

I den nye planen, uten at jeg skal komme nærmere inn på den, prøver vi å vektlegge dette og se hele mennesket - og å se mennesket i sin sosiale sammenheng.

DET DIAKONALE ASPEKT

For bl.a. å vektlegge det diakonale aspektet, har vi siden 1972 hatt et forkurs ved oppstart av hvert nytt kull. Å delta ved gudstjeneste i en av våre kirker søndag formiddag, har vært en del av opplegget. Vi har siden 1977 arrangert en diakonihelg midtveis i utdanningen og felles med Betanien sykepleierhøgskole i Oslo. Møtestedet hittil har vært Vats i Hallingdalen.

HØGSKOLE

Det er store utfordringer vi står overfor i dag. Høgskole- dette innebærer: Formidling- utvikling/forskning- bevare/ta vare på tradisjoner. Det er en utfordring å være samfunnsorientert og engasjert- til å komme med konstruktiv kritikk, men også til å komme med konstruktive løsninger på ulike problemstillinger. Ikke minst er det en utfordring til oss å ta vare på det beste i vår tradisjon. I dag har vi en god stab som er engasjert og går sammen om oppgavene. Utfordringene er spesielt store i lærerstaben som ikke er fulltallig denne høsten. Men vi har en kjerne av stabile medarbeidere og den enkelte gjør en utmerket innsats.

DEL 2: HØGSKOLEN HISTORIE VED 90-ÅRSJUBILEET I 2013

Ved spesialrådgiver / tidligere rektor Steinar Jacobsen

Høgskolens historie har opp igjennom årene og ved de ulike epokene som er blitt markert, blitt godt dokumentert. Derfor vil denne historiske oversikten omhandle perioden fra 1983 og fram til 2013. For enkelthets skyld brukes Høgskolen Betanien som navn på høgskolen for hele perioden.

Andre studier ved høgskolen.

Høgskolen Betanien har i tillegg til sykepleierutdanning etablert flere videreutdanninger gjennom de senere årene.

Høgskolen har ønsket å ha et utdanningstilbud til hele regionen. Tilbudet skal være basert på samfunnets behov og ha utgangspunkt i endringer og utvikling som skjer. Målet har alltid vært at pasientene har krav på best mulig omsorgstilbud. Derfor har høgskolen ønsket, gjennom sine videreutdanninger, å dyktiggjøre og videreutdanne de som står i dette omsorgsarbeidet som de respektive videreutdanningene representerer.

Det må sies at opprettelsen av ulike videreutdanninger ble gjort for at Høgskolen Betanien som en liten høgskole også skulle ha flere «ben» å stå på. Målet var også å gjøre høgskolen mindre sårbar og få styrket økonomien.

Opprettelsen av videreutdanningstilbudene førte også til økt kompetanse innen fagområdene som de ulike videreutdanningene representerer. Høgskolen Betanien har gjennom årene høstet stor anerkjennelse for denne kompetansen, og den har vært etterspurt.

Oppdragsvirksomhet parallelt med videreutdanningstilbudene har vært en del av virksomheten. Bergen Kommune har kjøpt oppdrag for utdanning innen aldring og eldreomsorg og kreftomsorg.

Oppdragene har vært rettet mot både sykepleiere og annet fagutdannet helsepersonell. I tillegg har mye av undervisningen ved videreutdanningene blitt lagt ut som kurstilbud.

Tverrfaglig videreutdanning i aldring og eldreomsorg.

Videreutdanning i aldring og eldreomsorg som det i begynnelsen het, startet januar 1988. En slik videreutdanning i regionen hadde vært etterspurt i lengre tid.

Søknaden var meget god og har gjennom alle år dekket et behov.

Imidlertid var det krav i Rammeplanen at videreutdanning i aldring og eldreomsorg skulle være et tverrfaglig tilbud, og den ble derfor i 1998 endret til en tverrfaglig videreutdanning i aldring og eldreomsorg. Høgskolen fikk eksamensrett for utdanningen og utdanningen ble godkjent som poenggivende studiepoeng.

I dag er videreutdanningen emnebasert og kan tas som heltidsstudie over 1 år eller som deltidsstudie over 2 år.

Videreutdanning i kreftsykepleie.

Videreutdanningen i kreftsykepleie ble startet i september 1996 etter å ha vært etterspurt helt fra 1992, særlig fra Forum for sykepleiere i kreftomsorgen. Høgskolen ønsket å bygge denne videreutdanningen på samme lest som videreutdanningen i aldring og eldreomsorg. Imidlertid ble det mange og lange runder med departementet om å få eksamensrett for videreutdanningen i kreftsykepleie. Det ble gjort avtaler med Haukeland universitetssykehus om kjøp og finansiering av studieplasser. Denne finansieringsordningen ble opprettholdt i mange år, før departementet etter mange søknader fra høgskolens side tok dette inn i statsbudsjettet for universiteter og høgskoler. Videreutdanningen i kreftsykepleie er emnebasert og kan tas som heltidsstudie over 1 år eller deltidsstudie over 2 år.

Nurseway

Utdanningen Norge – Australia - Nurseway kom til som et samarbeid mellom Bjørknes skole i Oslo og Flinders University of South Australia i Adelaide. Første klassen i dette opplegget startet 2000.

Opplegget gikk ut på at studentene hadde det første studieåret ved Betanien diakonale høgskole og de to neste årene i Australia. Det ble gjort avtaler med ulike kommuner rundt om i landet om stipendordninger mot bindingstid når studentene kom tilbake ferdig utdannet. Det var et krevende opplegg hvor all undervisning og litteratur var på engelsk, liksom alle eksamener. Hele studieopplegget ble utviklet og bestemt ved Flinders University. Det ble bare gjennomført to klasser med dette studiet. Det ble etter hvert vanskelig å få kommunene med på å bevilge penger til stipender for studentene, og dermed ble det vanskelig å rekruttere nye studenter videre.

Nasjonal Paramedicutdanning

8. september 2008 startet høgskolen utdanning for ambulanspersonell for at Helse Vest som siste helseregion i Norge skulle få denne videreutdanning. Målet med denne utdanningen for ambulanspersonell på høgskolenivå er å uteksaminere studenter som er tilført spesialiserte

kunnskaper innen ambulansesyret i samsvar med helselovgivningens krav. Utdanningen er skreddersydd for faglært ambulansespersonell i Norge og tilbys i samarbeid med Høgskolen i Lillehammer som har eksamensrett. Antall søknader har vært varierende i den tiden utdanningen har pågått. Det fjerde kullet er nå i gang med sine deltidsstudier over to år.

Øvelse på nasjonal paramedicutdanning 2010

Historie

Det første store skille i høyere utdanning

Et stort skillepunkt i høgskolens historie kom 1. januar 1981 da den sentrale administrasjon for sykepleierutdanningen ble overført fra Sosialdepartementet til Kirke- og utdanningsdepartementet. Da dette ble delt, ble departementet hetende Kultur- og vitenskapsdepartementet, senere Utdannings- og forskningsdepartementet. I dag er dette Kunnskapsdepartementet.

Kravet om kompetanse

Ser vi tilbake gjennom årene, får man en tydelig bekreftelse på at Høgskolen Betanien har hatt en meget stor og ekspansiv vekst tross at høgskolen er en av de minste i landet.

Kravet om endring i kompetansen ble straks et tema. I 1985 kom det nye retningslinjer om kvalifikasjonskrav til undervisningspersonalet i helsefaghøgskolene. Det var et krav om at undervisningspersonalet skulle ha kompetanse på lektornivå eller minimum høgskolelærer. Det ble satt i gang et omfattende arbeid for at den enkelte kunne få tilrettelagt denne kompetanseoppbyggingen. Perioden 1983 til 2003 var stort sett konsentrert om personalets kompetanseoppbygging mot høgskolelektornivå. Mye ressurser ble brukt til dette og gradvis kom kompetansen på plass. Mye av denne kompetanseoppbyggingen ble initiert og finansiert gjennom

det regionale høgskolestyret i Hordaland. Kompetanseutviklingen har vært stor ved Høgskolen Betanien gjennom disse årene. I dag har så godt som alle ansatte minimum høgskolelektorkompetanse.

Etter hvert som lektorkompetansen er kommet på plass, har også ønsket og kravet om doktorgradskompetanse vokst fram. Høgskolen bestemte i 2009 at det skulle opprettes en egen stipendiatstilling ved høgskolen og fra 2010 har det blitt satt av ressurser til dette. Kari Røykenes fikk tildelt denne stipendiatstillingen og vi regner med at hun skal disputere i løpet av vår 2014.

Høgskolens første eksternfinansierte stipendiat Oddgeir Synnes (Fra Røde Kors gjennom «Ekstramidler») disputerte i juni 2012. Han er nå ansatt som FoU-leder ved Høgskolen Betanien. I tillegg er Frode Jacobsen ansatt som professor i bistilling 20 %. Høgskolen Betanien har satset store ressurser gjennom disse årene for å fylle kravet om kompetanse.

Dataalderen

Dataalderen gjorde sitt inntok på begynnelsen av 1980-tallet, og som en kuriositet kan nevnes at i 1982 fikk høgskolen sin første datamaskin. Dette var en IBM-maskin med 512 Kb og 10 MB harddisk. Maskinen ble kjøpt inn til den nette sum av kr 35.000 pluss moms. Maskinen var noe som skulle lette det administrative arbeidet ved høgskolen.

I dag foregår alt opptak til høyere utdanning gjennom Samordna opptak, men Det regionale høgskolestyret i Hordaland la til rette for at vi kunne begynne et fellesopptak innen regionen alt i 1985. Det ble utviklet et hjemmesnekret dataprogram av Lars Gunnar Hartveit. Lars Gunnar Hartveit er lege og var i mange år timelærer som underviste i Anatomi/fysiologi og sykdomslære. I tillegg hadde han en stor interesse av den nye dataalderen. Høgskolen kjøpte programmet på den eneste datamaskinen høgskolen hadde. Dette gav oss ganske mye erfaring som vi kunne dra med oss da Samordna opptak ble opprettet i 1994.

Med den erfaring vi her i regionen hadde tilegnet oss ble det opprettet et pilotprosjekt mellom sykepleierutdanningene og Ingeniørhøgskolen i Bergen i 1992. Pilotprosjektet ble meget vellykket og ble lagt som bakgrunn for det som i dag er videreutviklet innen Samordna opptak. Kontorsjef Else Raum ved høgskolen (ansatt fra 1981 inntil hun pensjonerte seg i august 2013), har vært en av foregangspersonene innen Samordna opptak, både lokalt og på landsbasis. Hennes kompetanse har vært til uvurderlig nytte og ikke minst i utvikling av det som ble M-stas (studentadministrativt system).

M-Stas førte til en rivende utvikling på datasiden. M-stas ble et godt studentadministrativt program som de aller fleste høgskoler tok i bruk. Etter hvert ble det opprettet et konkurrerende program FS (Felles student administrativt system), og det viste seg at alle de statlige og etter hvert de private høgskolene gikk over til dette. Betanien diakonale høgskole tok FS i bruk fullt ut fra 2010. Alle data fra M-stas ble konvertert til FS.

Behovet for mer datautstyr ble stort og høgskolen fikk kablet opp et datanettverk i 1985. I første omgang til administrativt bruk, samt biblioteket, men etter hvert fikk og lærerne sin egen

datamaskin. Dataalderen var et faktum. Skrivemaskiner, spritstensiler og etterhvert overhead foiler ble avleggs. En flott og moderne kopimaskin, Rank Xerox, ble innkjøp. Her var det automatisk mating, sortering og stifting.

Høgskolen Betanien hadde opptak av studenter 2 ganger pr år (januar og august) helt fram til 1992. Det ble ikke tatt opp studenter til januarkullet 1992, og fra høstkullet 1992 ble det opptak en gang pr år i august. Ved dette opptaket startet høgskolen også med en felles fagplan med Diakonissehjemmets sykepleierhøgskole (nå Haraldsplass diakonale høgskole) som et ledd i arbeidet til «Åse-utvalget». Det var en god del felles undervisning og iblant gjorde kravet om stort klasserom sitt til at gymsalen i høgskolen ble brukt til felles storklasseundervisning, anatomi-fysiologi for å nevne noe. Det var slett ikke optimalt og det ble mange og lange runder for å finne bedre løsninger på dette.

Nybygg og rehabilitering

Behovet for flere undervisningsrom, grupperom, bibliotek og et stort auditorium var noe som tvang seg fram etter overgangen til opptak en gang pr år, flere videreutdanninger og felles undervisning med Diakonissehjemmets sykepleierhøgskole.

Det ble på slutten av 1990 tallet påbegynt et større moderniserings- og påbyggingsarbeid i høgskolen. Biblioteket som hadde liten plass og lå der klasserom 7 er i dag, ble flyttet til hybelhus 1. Dette ble ombygget til et flott, nytt og stort bibliotek med lesesal, grupperom og datarom. Det ble oppført et nytt hypermoderne auditorium som var fulldigitalisert i henhold til standard på den tiden og ble tatt i bruk høsten 2000.

Forelesning på 1. året bachelor i sykepleie, våren 2013

Det ble flere grupperom i høgskolen i forbindelse med ombyggingen og to store klasserom. Alle grønne filttepper ble byttet med nytt gulvbelegg.

På begynnelsen av 2000, framsto høgskolen fremdeles som ny, tidsmessig og funksjonell.

I 2008 ble det gjort en omfattende modernisering av øvelsesposten og klasserom 2 i første etasje. Nytt og moderne ventilasjonsanlegg ble installert på denne delen av bygget.

Opptak av studenter

Samordna opptak (SO)

Samordna opptak ble opprettet i 1994 av Utdannings- og forskningsdepartementet (nå Kunnskapsdepartementet) som et service- og koordineringsorgan for opptak til grunntidning ved universiteter og høyskoler. Det var en rivende utvikling og i dag koordinerer Samordna opptak det sentrale opptaket til 46 universitet og høyskoler.

Før Samordna opptak startet, var det ulike regler, rangeringsmåter og rutiner for opptak til hver enkelt høyskole og universitet. Søkerne måtte sende en søknad til hvert lærested de var interessert i, og alle ble saksbehandlet på alle steder. De søkerne som hadde de høyeste poengsummene fikk ofte mange tilbud, og ikke alle var like flinke til å fortelle hvor de hadde tenkt å begynne. Ved studiestart sto derfor mange studieplasser tomme, og etterfylling pågikk langt utover høsten.

Målene med Samordna opptak prosjektet var å få en oversikt over søkere til høyere utdanning, samt å sørge for at studentene raskere fikk tilbud om studieplass. Innføring av saksbehandling for hverandre, hvor hver søker bare ble saksbehandlet en gang, førte også til en betydelig effektivisering av det administrative arbeidet på lærestedene.

Særvilkår ved opptak til diakonale utdanningsinstitusjoner.

Det har i alle år vært særkrav om kristen bekjennelse for å bli opptatt som student ved de diakonale helsefaghøyskolene. Det har vært mange diskusjoner opp gjennom årene om berettigelsen av dette kravet, og det var mange ulike måter å gjennomføre dette på.

Ved Høgskolen Betanien måtte den enkelte søker skrive utfyllende om sin kristne tro og bekjennelse, og det måtte vedlegges en dokumentasjon fra prest eller en kristen leder som bekreftet den kristne tro hos søkeren. Mange uheldige situasjoner oppsto med bakgrunn i dette. Rundt 2005 ble det satt i gang et arbeid, initiert fra vår høyskole ved rektor Steinar Jacobsen, om en endring på disse kravene. Det var mange og lange diskusjoner i de respektive styrene, men i 2007 ble man enige om at kravet om kristen bekjennelse som opptakskrav, skulle endres til vilkår for opptak. Utformingen av dette ble som følger under og studentene må nå bekrefte at de er kjent med høgskolens kristne verdigrunnlag.

VILKÅR FOR OPPTAK

Høgskolen Betanien driver sin virksomhet innen sykepleie, helse og diakoni.

Høyskolen bygger sin virksomhet på den kristne tro slik den er uttrykt i Bibelen.

Den kristne tro og det kristne menneskesyn danner basis for høyskolens utdanningstilbud.

Denne basis gir et grunnleggende perspektiv på studieopplegg og undervisning.

Høyskolen tilrettelegger et studie- og læringsmiljø som inkluderer gudstjenesteliv, kulturelle og sosiale aktiviteter.

Da undervisning og miljøtilbud er basert på deltakelse fra studentenes side, er det viktig at du som student kan bekrefte at du er innforstått med Høgskolens verdigrunnlag og vektleggingen av dette inn i studieprogrammet.

Herved bekrefter jeg at jeg er kjent med Høgskolen Betaniens kristne verdigrunnlag og ønsker å delta i studietilbudet. På dette grunnlag tar jeg imot studieplass.

Lokalt opptak

Opptak av studenter ved videreutdanningstilbud har alltid vært gjort som lokalt opptak. Det vil si at det har vært holdt utenom Samordna opptak, og skolen gjør selv dette opptaket.

Diakoni

Den diakonale profilen ved høgskolen har opp igjennom årene blitt ivaretatt på ulike måter, gjennom ulike tilstelninger og i undervisningen. Den diakonale profilen har i all vesentlig grad vært relatert til sykepleierutdanningen.

Det var en lang tradisjon på at når nye sykepleierstudenter begynte ved høgskolen hadde man diakonidager. Dette ble gjennomført for alle kull, også etter at man gikk over til opptak en gang pr år. Men ved overgang til opptak en gang pr år var det så mange flere studenter at det ble nødvendig å reise bort. Det ble gitt undervisning i diakoni, etikk, konfesjonskunnskap og sjelesorg. Midtveis i utdanningen ble det gjennomført felles diakonhelg sammen med Betanien sykepleierskole i Oslo. Dette var alltid på Geilo, men da skolen i Oslo ble fusjonert med Lovisenberg sykepleierhøgskole (1994), ble dette avvirket.

Avslutningsgudstjeneste for kull 2010, 12. juni 2013

Det har alltid vært viktig for høgskolen å holde fast på den diakonale profilen. Gjennom fellesandakter i storefriminutt og ved eksamensavslutninger eller testemoniefester som de «gamle søstrene» yndet å kalle det. Menighetspraksis for studentene har også vært et prosjekt ved

høgskolen. Fram til 2012 ble det arrangert diakonidager i begynnelsen av vårsemesteret (januar) med tre dager med aktuelle tema innen diakoni, menneskerettigheter etc. Dette ble endret i 2012 hvor det ble arrangert en «Betaniendag» på høst og vår. Denne endringen ble gjort for å tydeliggjøre høgskolens diakonale profil for alle studenter ved høgskolen. Tema er holdt innenfor samme lest som tidligere. I tillegg har det gjennom årene alltid blitt gjennomført en solidaritetsaksjon, ved at det er innsamlet økonomiske midler til ulike humanitære prosjekter nasjonalt og internasjonalt. Disse prosjektene har gitt flere hunder tusen kroner til de ulike formål.

De siste årene har også videreutdanningene ved høgskolen vært en del av den diakonale satsningen ved at de har deltatt på diakonidagene og i de humanitære prosjektene.

Utvikling innen U & H - sektoren av betydning for Høgskolen Betanien

NOU 1988: 28 Med viten og vilje

En av målsettingene med oppnevningen av Universitets- og høgskoleutvalget (Hernes-utvalget) i 1987 var å få et mer helhetlig perspektiv på norsk høgre utdanning, samt å få til en mer hensiktsmessig arbeidsdeling mellom institusjonene i sektoren. Utvalget gikk i sin innstilling NOU 1988: 28 «Med viten og vilje» inn for en fornyet satsning på høgre utdanning og forskning og understreket behovet for reformer på alle nivåer og innenfor alle institusjonene. Utvalget var bekymret for kvaliteten av virksomheten ved universiteter og høgskoler og pekte på behovet for klarere arbeidsdeling, større konsentrasjon og bedre samarbeid. Hernes-utvalget var enig med Ottosen-komiteen i at universitetene og de regionale institusjonene skulle ha forskjellige, men komplementære oppgaver. De regionale institusjonene skulle gi kortere, yrkesrettede utdanninger som alternativ til universitetsstudier. Etter hvert ble det etablert et prinsipp om at disse institusjonene også skulle drive med forskning. Hernes-utvalget pekte spesielt på at utviklingen i den regionale høgskolesektoren hadde tatt en annen retning enn det Ottosen-komiteen forutsatte; resultatet var mange små enheter i stedet for konsentrasjon i regionale sentre slik Ottosen-komiteen hadde gått inn for.

Med dette som utgangspunkt utviklet Hernes-utvalget visjonen om at alle institusjonene innenfor høgre utdanning og forskning i Norge skulle utgjøre et integrert system basert på samarbeid og arbeidsdeling - Norgesnett. For å realisere denne visjonen, med økt kvalitet i utdanning og forskning som hovedmålsetting, var det nødvendig å konsolidere og konsentrere ressursene innenfor sektoren.

St.meld. nr 40 (1990-91) Fra visjon til virke

Regjeringen fulgte opp Hernes-utvalgets innstilling med St.meld. nr. 40 (1990-91) «Fra visjon til virke» og Stortingets tilslutning til forslagene i Innst.S. nr. 230 (1990-91). Her ble prinsipper og retningslinjer for politikken framover på de mest sentrale områdene innenfor høgre utdanning i Norge trukket opp. Dette innebar spesielt en videreutvikling av ideen om Norgesnett. Det het blant annet at alle høgre utdanningsinstitusjoner skulle utgjøre et Norgesnett for høgre utdanning og forskning, kjennetegnet av sterke fagmiljøer og effektiv ressursutnyttelse. I høgskolesektoren ville kravet til faglig prioritering og koordinering bli skjerpet. Ikke alle fag skulle kunne tilbys ved alle

institusjoner. Videre het det at de fleste høgskolene burde kunne utvikle en særegen fagprofil, og utgjøre et knutepunkt på minst ett område. Dessuten ble det lagt vekt på samarbeid og arbeidsdeling mellom institusjonene.

Utviklingen av Norgesnett for utdanning og forskning fikk klare implikasjoner for det statlige høgskolesystemet. St.meld. nr. 40 (1990-91) gav de generelle prinsippene for hvilken rolle høgskolene burde ha innenfor dette nettverket. For det første skulle høgskolene prioritere profesjonsutdanning og kortvarige yrkesutdanninger. For det andre skulle høgskolene etablere knutepunkter, dvs. ha nasjonalt ansvar for å tilby utdanning, samt å opprettholde og utvikle kompetanseprofil innenfor visse fag. For det tredje skulle høgskolene drive forskning, utviklingsarbeid og annen faglig virksomhet, fortrinnsvis knyttet til praksisfeltet for sine fag eller til problemer som var særlig relevante for deres region.

Etter behandlingen av St.meld. nr. 40 (1990-91) fikk de regionale høgskolestyrene i oppgave å utrede den framtidige strukturen innenfor sine respektive regioner. I statsråd 7. mai 1993 ble det vedtatt at de 98 regionale høgskolene skulle omorganiseres til 26 nye institusjoner. Disse institusjonene omfattet de tidligere distriktshøgskolene, de pedagogiske høgskolene, ingeniørhøgskolene, helsefaghøgskolene, kommunal- og sosialhøgskolene, musikkhøgskolene, samt noen andre mer spesialiserte høgskoler. Til sammen hadde disse høgskolene ca. 66 000 studenter. Den nye organiseringen ble iverksatt den 1. august 1994.

De private helsefaghøgskolene var holdt utenfor denne organiseringen, men det var klare signaler om at små utdanningsinstitusjoner burde søke seg sammen for å vurdere sammenslåing/samorganisering og dette var årsaken til at Åse-utvalget ble nedsatt.

Åse-utvalget

Utfra de signaler og debatten som fulgte etter Stortingsmelding 40, oppnevnte Hovedstyret ved Bergen Diakonissehjem og Styret for Stiftelsen Søsterhjemmet Betanien, høsten 1991, et utvalg som skulle legge fram forslag til innstilling om samarbeid og samorganisering av de diakonale høgskolene i Bergen. Utvalget fikk navnet «Åse-utvalget», da det ble ledet av forstanderinnen Åse Madsen ved Bergen Diakonissehjem.

Utvalget fikk i 1991 dette mandatet:

«Utforme konkrete samarbeidstiltak mellom de to diakonale høgskolene i Bergen. Arbeidet bør ha som siktemål å utarbeide en skisse/modell for et diakonalt høgskolesenter for Vestlandet.»

På et tidspunkt i 1992 var det også samtaler med Norsk Lærerakademi for å utveksle synspunkt i forhold til utviklingen av høyere utdanning i Norge. Noen hadde tanker om at Norsk Lærerakademi også kunne innlemmes i samarbeidet.

I mai 1993 la «Åse-utvalget» fram sin innstilling. Det var delt i et flertall på 5 og et mindretall på 1: Flertallet anbefalte at det ble iverksatt samarbeid mellom de to diakonale høgskolene. En sammenslåing ble forkastet av flertallet, men anbefalt av mindretallet på 1. «Åse – utvalget» sin utredning endte i en samarbeidsavtale som trådte i kraft 1. januar 1994.

Det har gjennom alle årene i ettertid vært et godt og fruktbart arbeid mellom Haraldsplass diakonale høgskole og Høgskolen Betanien.

SUFAL – Sykepleierutdanningens faglige lederforum

Fram til den store sammenslåingen av de statlige høgskolene (1994) hadde alle sykepleierutdanningene i Norge hatt sitt eget rektorkollegium. I dette forum møtte alle rektorene til felles drøftinger og kursing innen aktuelle tema. Det var et uttalt ønske om at dette forum måtte videreføres for at sykepleierutdanningens faglige lederskap skulle bli ivaretatt. De diakonale helsefagutdanningene i Norge fikk i oppgave å videreføre dette, og SUFAL, Sykepleierutdanningens faglige lederforum ble startet i 1994, og er et frittstående samarbeidsorgan for sykepleierutdanningens faglige ledere som er offentlig godkjente/autoriserte sykepleiere. Alle landets sykepleierutdanninger er representert, både statlige høgskoler, private høgskoler og fra 2005 også Universitetet i Stavanger.

Høgskolen Betanien har også markert seg i SUFAL gjennom årene.

Instituttleder Britt Haugland var leder av SUFAL i perioden 2005 – 2007 (2 år).

Instituttleder Anneline Røssland har vært medlem av arbeidsutvalget og tidligere instituttleder/ nå avdelingsleder Jan Oddvar Fondenes er p.t medlem av arbeidsutvalget.

SUFAL "eies av alle" utdanningsinstitusjonene som har bachelorutdanning i sykepleie og ledes av et valgt arbeidsutvalg, bestående av 3 representanter.

Studentvelferdsordningen (SVO) og SIB

Kravet om at alle utdanningsinstitusjoner skulle ha en studentvelferdsordning ble lovfestet på 1990-tallet. De private utdanningsinstitusjonene ønsket på bakgrunn av dette å etablere sin egen studentvelferdsordning og sammen med Diakonissehjemmets Høgskole og Norsk lærerakademi, ble det fra departementet gitt dispensasjon til at SVO ble opprettet. SVO ble opprettet i 1996 og fungerte tilfredsstillende de første årene, men etter hvert innså vi at dette krevde mye ressurser. Gjennom tiden SVO eksisterte, var det et godt samarbeid med Studentsamskipnaden i Bergen (SiB).

Da den nye felles lov om høyere utdanning trådte i kraft, ble det søkt om fullverdig medlemskap i SiB for de private utdanningsinstitusjonene i Bergen. Høgskolen Betanien ble tatt opp som medlem i SiB i 2005, og SVO ble avviklet.

Praksis – feltet

Behovet for tilstrekkelig praksisplasser i sykepleierutdanningen har til alle tider vært et krevende og utfordrende område. Det har vært mange helsefagutdanninger som har gjort krav på praksisplasser og det har derfor vært stor rift om plassene.

Drøftinger omkring praksisplasser har vært et gjennomgangstema gjennom alle år. I 1981 ble det nedsatt et praksisplassutvalg med representanter fra Det regionale høgskolestyret, Hordaland fylke, Sykepleierhøgskolene og Bergen Hjelpepleierskole. Det ble laget en rapport som konkluderte med at

det burde oppnevnes et hovedpraksisutvalg for Hordaland fylke og 7 praksisplassråd. Det skulle være et råd for hver institusjon eller gruppe av institusjoner som kunne sees i sammenheng. Disse ble oppnevnt og hensikten var blant annet å få en bedre koordinering og utnytting av praksisplassene i fylket. Dessuten ble det tilsiktet at alle skulle bruke de samme fordelingene av studenter i praksis og at skolene skulle få faste avtaler som både skolen og praksisfeltet kunne forholde seg til.

Høgskolen Betanien hadde levd lykkelig med sitt eget lokalsykehus, men ved nedtrappingen av Hospitalet Betanien som lokalsykehus med en total omstrukturering fra januar 1985, mistet høgskolen det kliniske praksisfeltet som sykehuset var. Det var føde- og barselavdelingen, de kirurgiske avdelingene og delvis den medisinske praksis som ble lagt ned. Imidlertid var det da en stor gevinst at praksisplassutvalget med sine praksisplassråd var i funksjon. Praksis ved føde-barsel ble overført til Kvinneklinikken og det ble opprettet praksisplasser i medisin og kirurgi ved Haukeland sykehus. Høgskolen fikk god støtte og forståelse for situasjonen da Hospitalet Betanien på Kalfaret ble solgt, og høgskolen trengte nye praksisplasser for studentene.

Det var også et gjennomgående krav fra departementet om at sykepleierutdanningen måtte øke opptakskapasiteten. Praksis var tungt belastet med mange studenter fra ulike helsefagutdanninger og mange var engstelig for kvaliteten på den praksis som ble gitt studentene. Det ble derfor framsatt et ønske/krav om at sykepleierutdanningen fikk midler slik at en kunne betale for praksisveiledning av studentene. Departementet gikk inn for dette og i statsbudsjettet for 1993 ble det avsatt midler. Det ble bevilget kr 4000,- pr. student for den perioden studentene hadde sin kliniske praksis. Det var mange ulike modeller for hvordan bruke disse midlene, men for det meste gikk pengene til å betale de som hadde veiledning av studentene i praksis. Ordningen varte fram til 2007 og da sa departementet at denne ordningen ble avvirket som tilskudd, men at det var innbakt midler i den totale bevilgning til høgskolene.

Det er fortsatt avsatt midler til praksisveiledning av studenter i klinisk praksis. I dag er dette imidlertid endret til at hver høgskole legger halvparten av midlene i en felles pott som fordeles til ulike prosjekter som det søkes på. Dette er prosjekter som skal gi en bedre veiledning og opplæring når studentene har sin kliniske praksis. Øvrig beløp benyttes til å dekke andre kostnader med praksisveiledning.

I dag er det ulike samarbeidsavtaler som ivaretar og regulerer praksisveiledningen for studentene. Det er samarbeidsavtaler mellom Helse Vest, Helse Bergen ved Haukeland universitetssjukehus og Bergen kommune. Dette er avtaler som gjelder både bachelorutdanning og videreutdanning med krav til klinisk praksis i studiet. Avtalene er gjeldene for alle helsefaglige utdanningsinstitusjoner i regionen.

Utdanningsråd finnes innenfor både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten. Utdanningsrådene er rådgivende organer for samarbeidsmøtene og har til oppgave å diskutere behov for og tilbud om praksisplasser. De skal være en arena for faglige spørsmål knyttet til utdanning som f.eks. forskningsaktivitet knyttet til studenters læring i praksis. I tillegg er det utdanningsrådene som gjennomgår og innstiller søknader om prosjektmidler med bakgrunn i de praksisveiledningsmidlene som til enhver tid er til disposisjon. Det er nært og godt samarbeid mellom de ulike utdanningsrådene både innen primærhelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Kvalitetsreformen

En stor milepæl var innføringen av kvalitetsreformen i høyskole- og universitetssektoren. Reformen ble vedtatt av stortinget i 2001 og iverksatt ved studiestart 2003 ved samtlige utdanningsinstitusjoner i Norge. Bakgrunnen for reformen var oppfølging og gjennomføring av Bologna-prosessen og tilrådinger fra Mjøsutvalget. Reformen førte til endringer i ny gradsstruktur med bachelor-, master og PhD-grad og Diploma Supplement, samt overgang til European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS).

Hovedmålene i kvalitetsreformen kan oppsummeres i tre punkt:

- Kvaliteten, både på utdanning og forskning, skal bli bedre.
- Intensiteten på utdanningen skal økes.
- Internasjonaliseringsgraden skal økes.

Kvalitetsreformen var en omfattende reform av høyere utdanning. Studentene skal ha krav på bedre utnyttelse av studieåret, forpliktende studieplaner og bedre veiledning. Samtidig skulle studiefinansieringen bedres ved at progresjon skulle belønnes. Institusjonene fikk større frihet til selv å organisere sin virksomhet og større ansvar for resultatene som oppnås. Internasjonalisering var en av hjørnesteinene i reformen i tillegg til at institusjonene forpliktet seg på å utstede internasjonale vitnemål, Diploma Supplement.

Simuleringstrening på 2. året bachelor i sykepleie, våren 2013

For Høgskolen Betanien førte denne endringen til at alle fagplaner ble gjennomgått på nytt. Fagplanene ble først omstrukturert til moduler og siden til ulike emner. Vekttallbelastningen ble endret til studiepoeng, slik at den treårige utdanningen gir 180 studiepoeng, og studenter som utdannes får en bachelorgrad i sykepleie. Karaktersystemet ble også endret ved at man gikk fra tallkarakterer til bokstavkarakterer.

Muligheten for studenter til å reise på utenlandsopphold ble etablert.

Opprettelsen av NOKUT

Alle private høyskoler som mottok offentlig støtte over statsbudsjettet og hadde drift etter Privathøyskoleloven måtte sende sine nye fagplaner eller revidering av fagplaner for godkjenning til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF). KUF sendte dette videre til Nasjonalt koordinerende utvalg, senere Norgesnettrådet, som gjorde sine faglige vurderinger. Kriteriene for bedømmelsen var faglig jevnghet med tilbudet til statlige institusjoner. På bakgrunn av uttalelser fra Norgesnettrådet traff så KUF sine beslutninger om godkjenning, ikke godkjenning, eller nye runder i Norgesnettrådet. En søknad kunne ta opp til 2 år. Et eksempel er vår høyskoles søknad om eksamensrett for videreutdanning i kreftsykepleie. Det var en lang og tung prosess for å få eksamensretten. Praksisen ble opplevd som nedverdiggende for de private høyskolene. NPH hadde stadige krav om likebehandling også relatert til dette.

Mjøs-utvalget drøftet i sin innstilling spørsmålet om evaluering og akkreditering innen høyere utdanning, og gikk inn for at et fagorgan med uavhengig stilling vis-à-vis departementet og høyere utdanningsinstitusjoner for evaluering og akkreditering av høyere utdanning, ble opprettet. NPH var sterkt på banen i høringsarbeidet og gikk inn for at et slikt organ ble opprettet. Det var igjen mange og lange runder og utredninger før det endelig ble besluttet at NOKUT skulle opprettes. I 2003 ble Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) opprettet. Formålet var å sikre og fremme kvaliteten på utdanningen ved institusjoner innenfor høyere utdanning og fagskoleutdanninger.

I 2005 ble hele sektoren av sykepleierutdanninger gjenstand for en reakkreditering av NOKUT. Den eneste høyskolen som ble godkjent var Diakonhjemmets høyskole. Høyskolen Betanien ble underkjent på grunn av utilstrekkelig førstekompetanse og fikk 2 års frist til å oppnå dette. Sykepleierutdanningen ved Høyskolen Betanien ble reakkreditert i 2007.

Det ble satt et krav fra NOKUT om at alle utdanningsinstitusjoner skulle ha et kvalitetssikringssystem for utdanning. Det ble arbeidet hardt med dette i høyskolen og i 2007 ble høyskolens kvalitetssikringssystem godkjent av NOKUT.

Internasjonalisering/studentutveksling

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) er et nasjonalt kompetanse- og informasjonssenter som fremmer internasjonalt samarbeid innenfor utdanning og forskning. SIU er programansvarlig for Erasmus- og NORDPLUSS-programmene. Dette er programmer som Høyskolen Betanien er bruker av i sine utvekslingsmuligheter for studentene. Det er organisert som et statlig forvaltningsorgan med eget styre under Kunnskapsdepartementet. SIU ble sammen med NOKUT opprettet som følge av Kvalitetsreformen.

Studentutveksling ved Høyskolen Betanien har blitt et populært tilbud. I dag har Høyskolen Betanien samarbeidspartnere i Afrika, Portugal og Spania. I tillegg har studenter muligheten til å reise ut som Free Movers, det vil si at de har mulighet å velge egne steder de ønsker å ha sitt utenlandsopphold. Høyskolen Betanien har avtaler innenfor EU-programmene i Erasmus. Disse programmene gir stipendstøtte til studenter som reiser ut. Høyskolen er også medlem av NORDPLUSS som er et

utvekslingsprogram innen Norden. Her har vi samarbeidspartnere i Sverige, Danmark, Finland og Norge.

Også det vitenskapelige personalet har mulighet til og har hatt ulike utenlandsopphold ved institusjoner som høyskolen har samarbeidsavtaler med.

Nettverk for private høyskoler NPH

De private diakonale helsefaghøyskolene har gjennom alle år hatt et godt og fruktbart samarbeid. Imidlertid er disse høyskolene små sett i en større målestokk opp mot statlige høyskoler. Felles arbeid og kontakt overfor departementet og andre styrende organer ble for det meste ført gjennom Kristne Friskolers Forbund (KFF).

De private høyskolene ble ofte stående alene i sin kontakt med departementet og det ble liksom ikke noen slagkraft inn mot departementet.

Det var 21 ulike høyskoler som var under privathøyskoleloven og som mottok statsstøtte over budsjettpost 282 i statsbudsjettet.

I våre rektormøter for de private helsefaghøyskolene drøftet vi denne saken og ble enige om at vi burde få til et større og bredere samarbeid, slik at det ble mer tyngde i arbeidet inn mot styrende myndigheter. På initiativ fra rektor Steinar Jacobsen og rektor Kjell Nordstokke ved Diakonhjemmets høyskolesenter, ble det i februar 1997 inviter til et fellesmøte for alle som mottok statsstøtte over budsjettpost 282. Møtet fant sted på Diakonhjemmets høyskole senter 10. april 1997. Ut fra dette møtet begynte snøballen å rulle og dette møtet ble en forløper som førte til opprettelsen av NPH i 2000.

Norgesnettrådet ble oppnevnt i statsråd april 1998. Dette rådet skulle gi råd til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) i saker som gjaldt langsiktig utvikling av høyere utdanning i Norge. Rådet skulle også trekke opp retningslinjer for kvalitetssikring innenfor høyere utdanning og gi faglig vurdering av søknader om eksamensrett etter privathøyskoleloven. I dette rådet skulle det være en representant for private høyskoler. Torleiv Austad ble oppnevnt som representant etter forslag fra 282-nettverket som var forløperen for NPH.

I mai 2000 ble det avholdt en Norgesnettskonferanse i Bergen og i etterkant av denne konferansen ble det innkalt til et møte for lederne av private høyskoler. Dette var et forsøkt på å få et formelt vedtak om opprettelsen av NPH, men det var fremdeles noen skjær i sjøen for dette. Mye var enda uavklart i forhold til høyere utdanning i Norge og derfor var det noen høyskoler som ønsket litt mer tid for å se hvor utviklingen førte. Men etter en del påtrykk fra de fleste høyskoler ble NPH formelt opprettet på et møte i september 2000. NPH har og har hatt en stor betydning for private høyskolars berettigelse og legitimitet i det utdanningspolitiske bildet. Gjennom NPH har det utviklet seg et nært og godt samarbeid mellom de private høyskolene, og ikke minst har dette vært et nyttig samarbeid i kontakten med departementet.

Arbeidet fram mot ny felles lov om Universitet og høyskoler

I 2000 ble Universitetsrådet og høgskolerådet slått sammen til UHR og Mjøs-utvalget leverte sin innstilling: «Frihet med ansvar: Om høgere utdanning og forskning i Norge (NOU 2000:14). Mjøs-utvalget var ikke noe lovutvalg, men i sin innstilling gikk de inn for at som en del av utviklingen av høyere utdanning i Norge burde det utvikles et felles lovverk for høyere utdanning. Høringsuttalelsene til utvalget underbygget dette.

I perioden fram mot 2005 var det ulike regjeringer, noe som påvirket det videre arbeidet. Ryssdal utvalget la fram et forslag om felles lov for all høyere utdanning i Norge. I dette utvalget hadde de private høyskolene med 2 representanter. NPH gjorde et godt «lobbyarbeid» for å få med disse to representantene.

Utviklingen på 1990-tallet viste at dersom de private høyskolene skulle være en reell kraft i høyskolesektoren, så måtte de inkluderes i en samlet strategisk tenkning. Dette er noe av bakgrunnen for at det var viktig å få til en felles lov om høyere utdanning.

1. april 2005 ble loven vedtatt. En 20-års historie med privathøyskoleloven var slutt. Felles lov tok de private høyskolene «inn i varmen», i felleskapet i høyskolesektoren. I denne store høyskolesektoren kan en liten privat høyskole bli utydelig på egen profil og kanskje miste sin integritet. Derfor er det viktig å arbeide grundig med sine røtter og visjoner, så en vet hvem en er og hvilket oppdrag en har som privat institusjon i det offentlige rom.

Felles finansieringssystem.

Som en del av utviklingen i høyskolesektoren var det viktig at private og statlige høyskoler skulle betraktes som mest mulig likeverdige aktører. De private høyskolene ble sett på som et supplement til statlige høyskoler. NPH har alltid vært opptatt av at de private høyskolene ikke er et supplement men snarere et likeverdig og utfyllende alternativ. Med bakgrunn i dette ble finansieringsordningen et viktig tema. Det ble fra departementet satt i gang et arbeid for en finansieringsmodell som i størst mulig grad gav likeverdighet i finansiell støtte til statlige og private institusjoner. Endring i finansieringssystemet ble en del av Kvalitetsreformen i 2003.

Modellen som Stortinget valgte, hadde et tredelt system: Basiskomponent, forskningskomponent og utdanningskomponent. Systemet er basert på at alle utdanninger er plassert i seks ulike kostnadskategorier. Studieplasser finansieres 60 % gjennom den strategiske og langsiktige rammen og 40 % to år etter på grunnlag av avlagte studiepoeng.

Forskningskomponenten skulle stå i forhold til institusjonens reelle forskningsproduksjon, men forskningsinsentivene fikk en lukket ramme dvs. at uttellingen til de enkelte instruksjonene skulle beregnes gjennom en resultatbasert omfordeling (RBO), slik at uttellingen per indikator blir lavere dersom resultatene totalt sett i sektoren bedres.

Denne modellen er nå også gjeldende for private utdanningsinstitusjoner. Basisbevilgningen er en komponent som er gjenstand for politisk vurdering. Det samme gjelder også undervisningskomponenten siden myndighetene dimensjonerer utdanningskapasiteten ved alle

utdanningsinstitusjoner. Det vil si at man får støtte i forhold til hvor mange basiskomponenter departementet har bestemt at høgskolen skal ha. (Antall studenter på hvert studie). Alle studieprogrammene ved Høgskolen Betanien er støtteberettiget foruten Nasjonal Paramedicutdanning.

Avslutning

90 års historie er på mange måter en lang tid, men det er en tid med en rivende utvikling i samfunnet generelt og innen høyere utdanning spesielt. Høgskolen Betanien har i aller høyeste grad klart å følge med i denne utviklingen innenfor sin sektor av helsefagutdanningen. Alle endringer i det utdanningspolitiske bilde har hatt påvirkning og innflytelse på Høgskolen Betanien.

Høgskolen Betanien er en liten, men markert utdanninginstitusjon, og har gjennom hele sin historie klart å tilpasse sitt utdanningstilbud til samfunnets behov og etterspørsel av tjenester. Ofte har små ressurser vært et dilemma for utvikling og framgang, men hele tiden har Høgskolen Betanien prøvd å være løsningsorientert og gjennom krevende prosesser klart å bli stående som en selvstendig høgskole. Engasjerte og stabile medarbeidere har lagt ned en stor arbeidsinnsats som igjen har ført til at Høgskolen Betanien nyter stor anerkjennelse som helsefaglig utdanningsinstitusjon. Derfor kan Høgskolen Betanien med stolthet feire sitt 90-årsjubileum som en livskraftig og framtidsrettet utdanningsinstitusjon.